

PRO EUROPA

Gazeta Ligii PRO EUROPA Liga hírlapja – 11-12 / 2006

Scrisoare deschisă către

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării

de susținere a necesității retragerii simbolurilor religioase
din instituțiile publice de învățământ

Apreciind că deciziile CNCD reprezintă o contribuție deosebită pentru evoluția democratică a României și considerând că audierea domnului Emil Moise, în ziua de marți, 14 noiembrie 2006, ora 13.00, în cadrul actualei cauze analizate de Colegiul director al CNCD privind retragerea simbolurilor religioase din instituțiile publice de învățământ, vizează o problemă extrem de importantă, cu implicații majore la nivel național, de vreme ce se referă la respectarea dreptului fundamental la libertatea de gândire, conștiință și religie, semnatarii acestei scrisori înțelegem să vă transmitem următoarele observații:

Neutralitatea confesională a instituțiilor publice de învățământ reprezintă o condiție absolut necesară pentru crearea un mediu școlar nediscriminatoriu și asigurarea unei atmosfere tolerante, cu risc minim de apariție a tensiunilor ideologice sau religioase. Egalitatea de tratament între elevii și profesorii care aparțin diferitelor confesiuni, asociații sau grupări religioase, sau care sunt teiști, atești, agnostici sau indiferenți, decurge atât din principiul constituțional al egalității în drepturi prevăzut de Articolul 4 din Constituție, cât și din garanția absolută și interdicția imixtiunii statului asupra gândirii, opiniilor și credințelor religioase, prevăzute de Articolul 29.

Prezența simbolurilor religioase pe pereții sălilor de curs (cu excepția orelor de religie al căror caracter facultativ este stabilit prin lege în condițiile Articolului 32 (7) din Constituție și prin art. 9 din Legea Învățământului), pe holuri și în cancelariile școlilor publice reprezintă o discriminare, cel puțin față de elevii și profesorii care nu împărtășesc convingeri religioase semnificate de simbolurile respective. De asemenea, este incompatibilă cu un mediu educațional pluralist și neutru pe care statul este obligat să îl asigure în școlile publice. Rolul unui stat democratic este acela de a asigura acest cadru de neutralitate și egalitate. Dreptul de a alege și asigura educația religioasă a copiilor pînă la vârsta de 16 ani (cu consultarea acestora), revine exclusiv părinților sau tutorilor, în conformitate cu Articolul 29 (6) din Constituție, respectiv, Articolul 5 din Declarația Națiunilor Unite cu privire la Eliminarea Oricărei Forme de Discriminare și Articolul 14 din Convenția privind Drepturile Copilului, la care România este parte. Începînd cu vârsta de 16 ani, conform Legii Drepturilor Copilului nr. 272/2004, art. 25 (3), tinerii au dreptul să își aleagă singuri religia.

Pe lângă discriminarea reprezentată de simbolurile religioase în instituțiile publice de învățământ, considerăm că prezența acestora afectează și principiile neutralității statului în raport cu cultele religioase și al egalității dintre culte, alterîndu-se caracterul secular al statului român și al învățămîntului public. Orice ființă umană, indiferent de opțiunile sale religioase și de conștiință are aceleași drepturi, iar în instituțiile publice nimeni nu poate fi tratat drept cetățean de rang secund și obligat să accepte afișarea unor simboluri cu care nu se identifică, iar adoptarea unui anumit set de simboluri religioase poate constitui o formă de prozelitism susținută de stat.

Libertatea de gândire, conștiință și religie este un drept fundamental al ființei umane care trebuie respectat și asumat de orice stat democratic. În marea majoritate a țărilor europene și în Statele Unite acest principiu este recunoscut, în instituțiile publice nefiind permise astfel de încălcări ale acestui drept prin prezența simbolurilor religioase sau îndoctrinarea elevilor. Menționăm în acest sens jurisprudența instanțelor germane care

au declarat neconstituțională etalarea crucii sau a crucifixului în școlile publice neconfesionale (BVerfG din 16.05.1995, numărul: 1 BvR 1087/91 citare: BVerfGE 93,1), respectiv, obligarea unei părți la a pleda împotriva propriei opțiuni religioase și ideologii, într-o sală de judecată în care erau prezente simboluri religioase (BVerfG din 17.07.1973, numărul 1 BvR 308/69, citare: BVerfGE 35,366). În același sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în *Buscarini și ceilalți c. San Marino* (1999), interpretează Articolul 9 din Convenția Europeană a Drepturilor și Libertăților Fundamentale, în sensul sancționării ingerinței statului prin forțarea la depunerea unui jurămint religios la intrarea în funcție, în cazul în care acest jurămint contravine opțiunilor religioase personale.

Persoanele și organizațiile semnatare ale acestei scrisori respectă autonomia cultelor religioase din România așa cum este ea garantată constituțional și totodată subliniază interdicția din Articolul 29 (1) din Constituția României care prevede că: „Nimeni nu poate fi constrîns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale.” Învățămîntului public din România trebuie să i se asigure caracterul secular, neutru și echidistant, iar cultelor religioase dreptul de a-și educa credincioșii, în lăcașele de cult sau în școli confesionale, în spiritul cultului respectiv.

Semnatarii acestei scrisori înțelegem să ne solidarizăm cu argumentele principiale, constituționale și legale prezentate de domnul Emil Moise în petiția adresată CNCD, în calitate de părinte și de cadru didactic, și să anunțăm public că îi susținem demersul.

Sperăm ca decizia Colegiului director al CNCD cu privire la necesitatea retragerii simbolurilor religioase din instituțiile publice de învățământ să devină o garanție pentru exercitarea libertății de gândire, conștiință și religie în România. În acest fel, ea va avea implicații pozitive de durată privind evoluția democratică a României spre o societate pluralistă și tolerantă în care respectarea și afirmarea drepturilor ființei umane reprezintă temeiul și scopul acțiunilor autorităților publice.

București, 13 noiembrie 2006

Semnatarii:

Alexandru Crișan și **Monica Dvorski** - Centrul Educația 2000+; **Cătălin Teniță** - Societatea Culturală Noesis; **Cristian Pîrvulescu** - Asociația Pro Democrația; **Doina Jela** - Asociația Jurnaliștilor Independenți din România; **Dorina Năstase** - Centrul Român de Studii Globale; **Gabriel Andreescu** - Centrul de Studii Internaționale; **Gabriel Penciu** - Asociația Culturală și Amicală Română de la Strasbourg; **Ghenadie Brega** - Asociația Hyde Park; **Joanne Richardson** - Asociația D Media, Cluj; **Ioana Avădani** - Centrul pentru Jurnalism Independent
Ion Bogdan Lefter; **Iustina Ionescu** - Centrul de Resurse Juridice; **Liviu Andreescu**; **Mihaela Miroiu**; **Mihai Burcea** - Miliția Spirituală; **Mircea Toma**; **Răzvan Martin** - Agenția de Monitorizare a Presei; **Remus Cernea** - Solidaritatea pentru libertatea de conștiință; **Renate Weber**; **Romanița Iordache** - ACCEPT; **Ruxandra Costescu** - membră Indymedia România; **Roxana Teșiu** - Centrul Parteneriat pentru Egalitate; **Smaranda Enache** - Liga Pro Europa

CALENDAR * NAPTÁR

1 noiembrie – Reuniunea CDSEE la Thessaloniki (Grecia). A participat Smaranda Enache.

3 noiembrie – Conferința Internațională „Educația universitară pentru minorități naționale” la Cluj. A participat Smaranda Enache.

3-5 noiembrie – În organizarea Asociației Pro Democrația, a avut loc la Cluj întâlnirea „Dialogue and Cooperation: Hungary, Romania, Moldova and Ukraine Pathfinding to Combat Controversies and Risks of Alienation”; din partea Ligii Pro Europa a participat Haller István;

7 noiembrie - Analiza săptămânii politice la Radio Gaga de Szokoly Elek;

8 noiembrie – Conferință de presă avînd ca subiecte continuarea utilizării de către Primăria municipiului Tîrgu-Mureș și primarul (președintele filialei PD al județului Mureș) a denumirii „Bulevardul Ion Antonescu” și faptul că Bisericii Greco-Catolice i se refuză dreptul la proprietate;

9 noiembrie – Comemorarea *Kristallnacht*, organizată de LPE împreună cu filiala locală a Comunității Evreilor din România;

- Vizită a ambasadorului Olandei, dl. Jaap Werner, la LPE. La discuții a participat Smaranda Enache;

10 noiembrie – Vizită de informare în cadrul comunității de romi din Cașinul Nou și Plăieșii de Sus; din partea LPE a participat Haller István;

14 noiembrie - Analiza săptămânii politice la Radio Gaga; comentator: Szokoly Elek;

15 noiembrie – Ședință a asociației „Sportul pentru toți” avînd ca obiect alegerea noului Consiliu Director și discutarea proiectelor pe 2007; din partea LPE a participat Kacsó Judit;

17 noiembrie – În coordonarea directorului Biroului de Drepturile Omului, Haller István, a avut loc la Satu Mare întâlnirea cu monitorii de drepturile omului din regiune, cu participarea autorităților, a societății civile și a presei locale;

21 noiembrie - Analiza săptămânii politice la Radio Gaga; comentator: Szokoly Elek;

noiembrie – decembrie – Liga Pro Europa în parteneriat cu Romani Criss a desfășurat proiectul de training în domeniul drepturilor omului și minorităților pentru romi: **–24-25 noiembrie** – training pentru polițiștii din orașul Luduș; **27 noiembrie** – training pentru angajații din domeniul medical și educațional din orașul Sovata; **7 decembrie** – training pentru autoritățile locale din Tîrgu-Mureș; **13 decembrie** – training pentru elevii din Hădăreni; **14-15 decembrie** – training pentru judecători și procurori organizat la Bușteni;

24-26 noiembrie – Reuniune IDEE la Varșovia cu participarea Smarandei Enache;

27 noiembrie - Analiza săptămânii politice la Radio Gaga; comentator: Szokoly Elek;

28-31 noiembrie – „Acces la justiție”, conferință internațională desfășurată la Bruxelles, organizată în cadrul Programului de Acțiune al Comunității Europene pentru Combaterea Discriminării; din partea LPE a participat Haller István;

1 decembrie – Emisiune la Radio Tîrgu-Mureș dedicată rolului societății civile cu participarea lui Szokoly Elek;

6 decembrie - Analiza săptămânii politice la Radio Gaga; comentator: Szokoly Elek;

12 decembrie – Cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Omului, Liga Pro Europa a organizat la Tîrgu-Mureș întâlnirea „Libertatea religioasă în școli”, cu participarea reprezentanților Inspectoratului Școlar Județean Mureș, a mai multor directori de școli din Tîrgu-Mureș și a cadrelor didactice de specialitate;

- Analiza săptămânii politice la Radio Gaga; comentator: Szokoly Elek;

13 decembrie – Conferință de presă lunară a LPE; d.m. emisiunea de informare la Radio Gaga a lui Haller István;

21 decembrie – Depunere de coroane la Monumentul Martirilor Revoluției; din partea LPE au participat Smaranda Enache, Szokoly Elek și Haller István.

november 1 – CDSEE összejövetel Thessalonikiben (Görögország) Smaranda Enache részvételével.

november 3 – „A nemzeti kisebbségek egyetemi oktatása” címmel nemzetközi konferencia Kolozsváron Smaranda Enache részvételével.

november 3-5 – Összejövetel Kolozsváron „Dialogue and Cooperation: Hungary, Romania, Moldova and Ukraine Pathfinding to Combat Controversies and Risks of Alienation” címmel a Pro Democrația Egyesület szervezésében. A Pro Europa Liga részéről Haller István vett részt.

november 7 – Szokoly Elek heti politikai elemzése a Gaga Rádióban.

november 8 – A PEL havi sajtóértekezlete. Tartalmából: Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatala és polgármestere (a PD Maros megyei szervezetének elnöke) továbbra is a „Ion Antonescu sétány” megnevezést használják törvénytelenül, valamint, hogy a görög-katolikus egyháznak továbbra is visszautasítják a tulajdonához való jogát.

november 9 – Megemlékezés a *Kristallnacht*-ról a marosvásárhelyi zsinagógában a PEL és a Zsidó Közösség szervezésében; Jaap Werner, Hollandia Nagykövetének látogatása a PEL-nél. A tárgyalásokon Smaranda Enache vett részt.

november 10 – Tájékoztató-jellegű látogatás a Újkászoni és Kászonföltézi roma közösségekben. A PEL részéről Haller István vett részt.

november 14 – Szokoly Elek heti politikai elemzése a Gaga Rádióban.

november 15 – A „Sport mindenkinek” Egyesület közgyűlése. Napirenden az új Igazgatótanács megválasztása és a 2007-es programok megvitatása. A PEL-t Kacsó Judit képviselte.

november 17 – A PEL emberjogi megfigyelőinek találkozója Szatmárnémetiben a helyi hatóságok, a civil társadalom és a sajtó képviselőinek részvételével, a PEL Emberjogi Irodájának szervezésében.

november 21 – Szokoly Elek heti politikai elemzése a Gaga Rádióban.

november-december – A Pro Europa Liga a Romani Criss Egyesülettel közösen emberjogi és kisebbségjogi kérdéskörben felkészítő programot tartott roma ügyben: **november 24-25** – felkészítő a marosludasi rendőrök számára, **november 27** – felkészítő a szovátai egészségügyi és oktatásügyi dolgozók számára, **december 7** – felkészítő a marosvásárhelyi helyi hatóságok képviselői számára, **december 13** – felkészítő a hadrévi diákok részére, **december 14-15** – felkészítő körvényszéki bírák és ügyészek részére Bușteniiben.

november 24-26 – Nemzetközi IDEE találkozó Varsóban Smaranda Enache részvételével.

november 27 – Szokoly Elek heti politikai elemzése a Gaga Rádióban.

november 28-31 – „A bíraskodáshoz való hozzáférhetőség” címmel nemzetközi konferencia Bruxellesben az Európai Közösség Diszkrimináció Elleni Akcióprogramja szervezésében. A PEL részéről Haller István vett részt.

december 1 – A Marosvásárhelyi Rádió a civil társadalom szerepéről szóló műsorának vendége Szokoly Elek volt.

december 6 – Szokoly Elek heti politikai elemzése a Gaga Rádióban.

december 12 – Az Emberi Jogok Nemzetközi Napja alkalmából a PEL kerekasztal-beszélgetése „Vallászsabadság az iskolában” címmel a Maros Megyei Tanfelügyelőség, iskola igazgatók és vállalkozók részvételével; Szokoly Elek heti politikai elemzése a Gaga Rádióban.

december 13 – A PEL havi sajtóértekezlete; d.u. Haller István tájékoztatója a Gaga Rádióban.

december 21 – Koszorúzás a Forradalom Vértanúinak Emlékművénél. A PEL-t Smaranda Enache, Szokoly Elek és Haller István képviselték.

Trădarea intelectualilor - ediție revăzută

Sintagma – ca și fenomenul de altfel –, nu sînt noi. Julien Benda o lansase încă în anii interbelici sub titlul *La trahison des clercs*. În sensul ei original sau pervertit, interbelic sau postcomunist, rămîne însă una actuală și provocatoare. Poate prea dură, vor crede unii, pentru a caracteriza fenomenele la care mă voi referi, poate prea blîndă, voi zice, față de dimensiunea responsabilității categoriei sociale față de cei cărora natura nu le-a hărăzit atîta știință și inteligență ca să poată discerne corect între bine și rău. Poate numai bunsimț.

Dacă noțiunea de *intelectual* derivă din noțiunea de *intellect*, care conform DEX-ului înseamnă „capacitatea de a gîndi, de a cunoaște, de a avea o activitate rațională, de a opera cu noțiuni”, strîns legată de cea de *inteligentă*, care conform aceluiași dicționar înseamnă „capacitatea de a înțelege ușor și bine, de a sesiza ceea ce este esențial, de a rezolva situații sau probleme noi pe baza experienței acumulate anterior; deșteptăciune”, dacă a fi *intelectual* înseamnă înainte de toate a avea spirit critic, detașare de bruiatul cotidian, capacitate de analiză nonpartizantă (obiectivă deci, în limitele în care subiectul uman este capabil de așa ceva), eu putem întreba: oare cîți intelectuali numără România de astăzi? Sau dacă sînt aceia pe care-i considerăm de obicei?

Mulți dintre noi, cei care ne considerăm cu modestie ca aparținînd categoriei sus menționate, am fost fermecați ani de zile de cîteva nume ilustre ale elitei intelectuale românești, considerîndu-i drept modele demne de urmat pentru întreaga societate. Unii dintre ei, deși implicați în politică sau în activitate guvernamentală ulterior, au rămas mult timp niște repere moral-intelectuale care au reușit să evite compromisiunile majore, inevitabile pentru orice om politic, fie el și intelectual. O societate atît de lipsită de repere morale ca a noastră (și nu numai datorită celor patruzeci de ani de comunism!) avea nevoie de ei ca de aer. Chiar dacă oxigenul generat de dînșii avea proporții plîpînde. Lucrurile părușeră a merge acceptabil o vreme. Există o societate civilă, formată în mare parte din intelectuali de acest tip, cît de cît unitară în privința valorilor fundamentale sub povara comună. Existase o elită intelectuală postată, cu mici excepții, de aceeași parte a baricadei. Ce s-a întîmplat apoi? Cum s-au pus la coada ghișeului trădării rînd pe rînd, unul după altul, intelectual după intelectual? A intervenit diavolul puterii care a ademenit caracterele slabe? Au intervenit profesioniștii dezbinării? Probabil. Cert este că s-a întîmplat.

Oameni care au rezistat, umăr la umăr, împotriva mineriadelor au început să se atace reciproc, uneori la nivelul agresivității vrăjmașilor lor. Unii dintre ei care-și creaseră o aură aproape sacră s-au dovedit post-mortem colaboratori ai Securității. Decepții după decepții. Dar despre morți numai de bine.

Ce să facem însă cu cei vii? Unii s-au pus în slujba unor afaceriști dubioși cu ambiții politice, neputînd rezista probabil tentației banului, fără să-și dea seama că oricît de mare ar fi putut fi suma obținută, s-au vîndut mizerabil de ieftin. Pentru totdeauna. Alții, care s-au remarcat ani de zile prin activismul lor civic ireproșabil, obosiți poate de zădărnicia eforturilor lor, și-au privatizat la un moment dat civismul, aproape la fel cu managerii

marilor întreprinderi de stat, devenind un fel de moguli civici pe banii contribuabililor (străini, de cele mai multe ori), trădînd idealurile civismului care i-a animat în vremurile cele mai grele. Cică, oameni sîntem totuși. Ce-i drept, „băieții deștepți” o făcuseră încă la începuturi, devenind oameni de afaceri prosperi, în timp ce noi ne rupeam oasele cu democrația originală. Dar asta e o altă poveste.

Odată cu trecerea anilor am început să numărăm prietenii (propriu-zisi sau de idei) care încă nu ne decepționaseră. Numărătoarea devenise tot mai ușoară.

Organe de presă, care fuseseră multă vreme foruri ale democrației, liberalismului și europenismului deveniseră pe neobservate organe ale protocronismului, xenofobiei și fundamentalismului. Să fi fost doar din cauza ratingului? Nu a analizat nimeni cauzele reale ale unor astfel de metamorfoze. Dar faptul în sine fusese o palmă răsunătoare pe obrazul democrației și al raționalității. Iar intelectualii noștrii, cu un „simț critic” atît de ascuțit, colaboratori de elită ai publicației în cauză, în loc să demisioneze în corpore ca semn de protest împotriva trădării idealurilor cu care au pornit au continuat să-și publice nobilele texte ascunse în pagina 7-a a ziarului care pe pagina întîi începuse să semene tot mai mult cu România Mare. Cică, dacă nu scriu eu – ziceau – cine va mai spune lucrurile pe nume? Să ne mai mirăm de grava confuzie din capul cititorului turmentat?

Cadre universitare românești ale celui mai prestigios instituții de învățămînt superior din Transilvania, autointitulată „multiculturală”, se opun cu vehemență multilingvismului din Universitate, oficializat de ei înșiși, tocmai în țara care a dat Comisiei Europene comisarul pentru multilingvism. Cadre universitare maghiare ale aceleiași instituții își abandonează cu dezinvoltură, în numele unui pragmatism doar de dînșii înțeles, colegii destituiți pentru aplicarea în fapt a multiculturalismului declarat, își trădează foștii proectori maghiari demisionați din solidaritate cu aceștia și trădează cauza învățămîntului superior în limba maternă a comunității din care fac parte, cică din interesul superior al studentului.

Reprezentanții cei mai vizibili ai elitei intelectuale românești care poartă pe umeri responsabilitatea statutului de model pentru întreaga societate, după ce se dau duminică de duminică într-un spectacol banal și mediocru care frizează frivolitatea, mult sub nivelul capacității lor intelectuale – și, poate, morale –, rămînînd departe de rolul așteptat în mod legitim de omul de pe stradă, își abandonează la un moment dat detașarea politică, luciditatea analitică și spiritul critic și se angajează în trînta politică cotidiană în zona falselor valori, fiind nevoit să se justifice ulterior în mod penibil în fața celor pentru care ar fi trebuit să fie exemple de luciditate intelectuală. Și lista ar putea să continue. Mai ales cu *la trahison des clercs*.

În 1927 Julien Benda denunțase capitularea intelectualității franceze de la misiunea sa de apărătoare a raționalismului democratic. Chiar dacă ulterior el însuși a deraiat de la acest principiu, sintagma și-a cîștigat permanența istorică rămînînd un interogatoriu continuu pentru conștiințele responsabile. Singurele care merită de altfel numele de intelectual.

Bisericii Greco-Catolice i se refuză dreptul la proprietate

Biserica Greco-Catolică este repetat obstrucționată în încercarea sa de a redobândi proprietățile confiscate de regimul comunist.

Recent, Biroul pentru Drepturile Omului a fost sesizat de Parohia din Chiheru de Jos, Chiheru de Sus, Urisiu de Jos și Sînmihai de Pădure (toate în județul Mureș).

După ce parohiilor li s-a solicitat să depună de repetate ori aceleași documente legalizate, din septembrie 2006 comisiile locale de aplicare a legilor fondului funciar au trimis „oferte de amplasament”, susținând că pe amplasamentul original nu se poate reconstitui proprietatea. După ce în termenul prevăzut de doar 7 zile parohiile au acceptat amplasamentele oferite — în ciuda faptului că erau vădit sub valoarea terenurilor inițiale —, consiliile locale au adoptat hotărâri de respingere a punerii în posesie. Vădit, ofertele au fost făcute în speranța de a fi respinse. Primăria din Beica de Jos a făcut o nouă „ofertă”, iar cea din Chiheru de Jos a anunțat căutarea de „eventuale rezerve de teren extravilan rămasă neatribuită”. Mai

mult, la data de 7 noiembrie 2006, Comisia locală din Chiheru de Jos a hotărât să treacă la identificarea în teren a vechilor amplasamente deținute „*illegal de anumiți cetățeni din localitate*”, ceea ce trebuia făcut inițial.

În mod similar, Primăria din Chiheru de Jos refuză retrocedarea unei păduri cu o suprafață de 614 ha Bisericii Greco-Catolice.

Pe lângă faptul că Biserica Greco-Catolică nu își poate reprimi bisericile (spre exemplu la Ungheni se construiește un „sarcofag” în jurul fostei biserici greco-catolice), autoritățile locale împiedică și întârzie în mod deliberat retrocedarea terenurilor confiscate de regimul comunist către Biserica Greco-Catolică.

Liga PRO EUROPA va informa despre această situație atât autoritățile competente din România, cât și instituții și organizații internaționale și va oferi ajutor, în caz de nevoie, pentru a sprijini trimiterea acestor cazuri la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

8 noiembrie 2006

Studiul discriminării rasiale în județele Alba, Bihor, Brașov, Caraș-Severin și Sălaj

În cursul anului 2006, LPE a pregătit un studiu privind discriminarea rasială în cinci județe.

Studiul a constatat o serie de manifestări ale discriminării rasiale, formulând următoarele recomandări:

1. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării ar trebui
  - să informeze instituțiile menite să aplice legislația privind non-discriminarea;
  - să ofere traininguri, prin colaborare cu ONG-urile specializate în domeniu, pentru cadre didactice, funcționari publici, polițiști, procurori, judecători.
2. Ministerul Educației Naționale și Cercetării ar trebui
  - să introducă în curricula școlară mai multe informații privind comunitățile etnice din România (în manualele de istorie și geografie), ca și referitor la problematica discriminării (în manualele de educație civică);
  - să nu avizeze acele manuale care crează stereotipii negative la adresa diferitelor comunități;
  - să permită elaborarea manualelor în limba maternă, nu doar traducerea manualelor elaborate în limba română;
  - să creeze un inventar al deficiențelor în domeniul cadrelor didactice care predau în limba minorităților, oferind mai multe locuri speciale la universități în domeniile în care nu sînt suficiente cadre didactice;
  - să ofere mai multe locuri speciale pentru minorități în domeniul dreptului, pentru a balansa lipsa actuală a persoanelor minoritare din sistemul judiciar;
  - să elaboreze curricula școlară în așa fel încît să nu-i suprasolicite pe cei care învață în limba maternă;
  - să ofere educație în limba maternă, unde există comunități considerabile, în toate profilele și domeniile;
  - să elaboreze noi strategii de evaluare a cadrelor didactice, luînd în considerare nu numai rezultatele copiilor, dar în mod deosebit și originea socială a lor, pentru a-i promova pe cei care obțin rezultate în educarea comunităților, persoanelor dezavantajate; aceste evaluări ar trebui să afecteze salarizarea cadrelor didactice;
  - să ofere burse reale pentru elevii care provin din medii sărace și care au rezultate bune la învățătură.
3. Ministerul Culturii și Cultelor ar trebui să asigure prezentarea culturii minorităților naționale în muzee și alte instituții de cultură aflate în subordinea ministerului.
4. Inspectoratele județene școlare ar trebui

• să verifice multiculturalismul școlilor multilingve, multiculturalismul ar trebui promovat nu numai în clasele cu predare în limbile minorităților, ci și pe coridoarele școlilor sau cu ocazia diferitelor serbări;

• să intervină pentru a nu se crea școli de stat „elitiste” prin excluderea copiilor romi de neromi în clase diferite, dacă acest lucru nu este consecința predării limbii romani) trebuie oprită din timp, cu consecințe asupra directorilor de școli; practica privind școlile speciale trebuie revizuită;

• să schimbe politicile de numire a directorilor și directorilor adjuncți de școli, pentru a nu oferi persoanelor minoritare doar funcția de director adjuncți.

5. Pentru tratamentul corespunzător al grupurilor dezavantajate, modulele de pedagogie din cadrul universităților trebuie să prevadă metode și tehnici corespunzătoare, iar în activitatea de practică pedagogică aceste școli nu ar trebui evitate.

6. Ministerul Administrației Publice și Internelor ar trebui

- să găsească căi de a interesa funcționarii publici în obținerea cunoștințelor referitoare la minorități și fenomenul discriminării, totodată să verifice funcționarii publici periodic în ceea ce privește legislația.

• să găsească măsuri pozitive pentru a crește numărul persoanelor de altă etnie în cadrul Poliției.

7. Ministerul Justiției ar trebui să revizuiască politicile privind anchetele penale, lărgind structura existentă, insuficientă în momentul de față.

8. Autoritățile ar trebui să creeze structuri de control intern pentru a verifica legalitatea diferitelor acte, cu scopul de a respecta prevederile legale privind utilizarea limbii materne, de implementare a măsurilor speciale și de combatere a discriminării. Problemele, necesitățile sau propunerile privind noile măsuri speciale ar putea fi comunicate Consiliului Național de Combatere a Discriminării, pentru a găsi soluții la nivel național.

9. Pentru a soluționa situațiile variate și numeroase, Consiliul Național de Combatere a Discriminării ar trebui să deschidă filiale județene sau regionale.

10. Ar trebui folosite fonduri guvernamentale și locale pentru a crea condiții de viață normale pentru comunitățile de romi. Fondurile guvernamentale ar trebui descentralizate. Ajutoarele prevăzute prin lege pentru grupurile dezavantajate (cum ar fi venitul minim garantat) ar trebui oferite integral.

11. Legislația privind partidele politice și procesul electoral trebuie modificată pentru a elimina prevederile discriminatorii care afectează participarea unor organizații reprezentative ale minorităților în viața politică din România.

Unde este multilingvismul UBB?

Liga Pro Europa își exprimă surprinderea pentru, și protestează împotriva hotărârii Senatului Universității Babeș-Bolyai din Cluj privind desfacerea contractului de muncă a asistenților universitari Hantz Péter și Kovács Lehel.

Decizia Senatului UBB încalcă în mod flagrant dreptul la libertatea de opinie, respectiv contravine principiilor elementare ale multiculturalității și spiritului academic european declarate de înseși documentele aprobate de conducerea Universității.

Prin decizia sa de a sancționa cadrele universitare pentru delictul de opinie, conducerea UBB riscă să creeze un precedent de nedorit în mediul universitar românesc, respectiv un caz de drepturile omului cu repercusiuni nu numai asupra imaginii Universității clujene, ci și a României, tocmai în ajunul aderării sale la Uniune Europeană.

Liga Pro Europa își exprimă speranța ca Senatul UBB va reveni asupra hotărârii sale nedrepte în cazul sancțiunilor amintite, renunțând în același timp la tergiversarea aplicării propriilor sale hotărâri privind multilingvismul, contribuind astfel la restabilirea unei atmosfere creative demne de o instituție academică europeană.

28 noiembrie 2006

Liga Pro Europa salută condamnarea comunismului

Liga Pro Europa salută condamnarea de către președintele Traian Băsescu, în plenul Parlamentului României, a regimului comunist. Documentul prezentat de președinte, bazat pe Raportul Comisiei Tismăneanu, are marele merit de a fi recunoscut responsabilitatea statului român față de victimele represiunii comuniste și de a fi prezentat oficial scuze pentru ororile comise în perioada regimului comunist.

Liga Pro Europa își manifestă totodată indignarea față de indulgența pe care președintele Senatului României, Nicolae Văcăroiu, a manifestat-o față de ieșirile huliganice ale parlamentarilor Partidului România Mare, în frunte cu președintele partidului, Corneliu Vadim Tudor. Sfidînd nu numai minima civilitate a unui moment solemn, ci și respectul cuvenit instituției prezidențiale, Parlamentului în întregul său, Partidul România Mare este responsabil de organizarea de grupuri de presiune care au terorizat auditoriul și au atentat la integritatea fizică a invitaților.

Atitudinea Partidului România Mare a dovedit încă o dată incapacitatea acestei formațiuni politice de a se supune regulilor democrației. Încă și mai reprobabil, prin atitudinea lor huliganică, liderii Partidului România Mare au jignit memoria victimelor comunismului și a familiilor acestora.

Liga Pro Europa solicită Birourilor Permanente ale Parlamentului României să ancheteze situația creată de Partidul România Mare prin aducerea în incinta Parlamentului de trupe de presiune și să aplice sancțiunile ce se impun.

Smaranda Enache
Copreședinte

19 decembrie 2006

Pericolul extremismului

LIGA PRO EUROPA își exprimă îngrijorarea față de perspectiva formării în Parlamentul European a unui grup parlamentar al partidelor de extremă dreaptă din Europa. O asemenea evoluție este moralmente inacceptabilă, politicienii de extremă dreaptă fiind dintre cei mai acerbi și cinici adversari ai unificării Europei.

LIGA PRO EUROPA consideră că este datoria fiecărui stat membru al Uniunii Europene să depună toate eforturile pentru a preîntîmpina constituirea unui grup parlamentar de extremă dreaptă în Parlamentul European. Cum de la 1 ianuarie 2007 România devine membru UE, această datorie revine și politicienilor români care se delimitează de extrema dreaptă. Este foarte probabil că fără aportul extremei drepte din România și Bulgaria, constituirea acestui grup parlamentar să nu poată avea loc.

Dacă România adoptă legea alegerilor euro-parlamentare pe regiuni, șansele partidelor extremiste de a avea europarlamentari scad substanțial.

LIGA PRO EUROPA solicită Alianței D.A., PSD și UDMR să realizeze un consens democratic pe această temă și să adopte, în privința alegerilor pentru Parlamentul European, varianta legislativă care permite votul pe regiuni și care corespunde dezideratului de a limita accesul în Parlamentul European al partidelor extremiste.

Smaranda Enache
Copreședintă

Târgu-Mureș,
la 8 noiembrie 2006

Primăria Târgu-Mureș continuă să utilizeze denumirea de Bulevardul „Ion Antonescu”

La data de 2 noiembrie 2006, într-un anunț al Primăriei Tîrgu-Mureș publicat în cotidianul *Cuvântul liber* și *Népiújság* din Tîrgu-Mureș, purtînd semnătura primarului dr. Dorin Florea și directorului ing. Dan Gliga, s-a utilizat denumirea de Bulevardul Ion Antonescu. Acest fapt contravine flagrant *Ordonanței de urgență nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii* (aprobată de Parlamentul României prin *Legea 107/2006*)

Liga PRO EUROPA a atras atenția autorităților și opiniei publice încă din 1992 asupra pericolului promovării cultului persoanelor condamnate pentru crime împotriva umanității și crime de război, iar în urma apariției *OUG 31/2002* a solicitat respectarea prevederilor legale, mergînd pînă la înaintarea unor plîngerii penale împotriva tuturor consilierilor locali. În urma acțiunilor Ligii PRO EUROPA, la 13 octombrie 2005 Consiliul local al municipiului Tîrgu-Mureș a adoptat o hotărîre privind modificarea denumirii Bulevardului Ion Antonescu cu Bulevardul Cetății.

Ultima acțiune a Ligii PRO EUROPA a fost înaintarea unei plîngerii în contencios administrativ la Tribunalul Mureș împotriva Primăriei municipiului Tîrgu-Mureș și a primarului dr. Dorin Florea pentru nerespectarea *Legii 544/2001 privind liberul acces la informații de interes public*, întrucît LPE s-a adresat Primăriei, la 12 decembrie 2005, cu o cerere privind modul de implementare a hotărîrii consiliului local al municipiului Tîrgu-Mureș.

În urma introducerii acțiunii, Primăria municipiului Tîrgu-Mureș a început să utilizeze denumirea de Bulevardul Cetății.

Prin *Sentința civilă nr. 1172 din 13 iunie 2006 în Dosarul 527/2006*, Tribunalul Mureș a constatat că „*informațiile date reclamantei [Ligii PRO EUROPA] nu au consistența și calitatea unor informații propriu-zise, fiind, pe de o parte de ordin foarte general și, pe de altă parte, în totală discordanță*

cu adevărul”. Instanța a remarcat și faptul că „*a fost nevoie de introducerea acțiunii în instanță pentru a se renunța la această practică deloc onorantă pentru pîrită*”. Astfel sentința „*constată că pîriții [Primăria municipiului Tîrgu-Mureș și primarul dr. Dorin Florea] nu au răspuns în termenul legal solicitărilor reclamantei privind măsurile luate pentru aplicarea hotărîrii de schimbare a denumirii Bulevardului Ion Antonescu în Bulevardul Cetății*”. Sentința obligă primarul municipiului Tîrgu-Mureș, dr. Dorin Florea, „*să-i sancționeze pe cei vinovați pentru necomunicarea în termen a răspunsurilor solicitate de reclamantă [Liga PRO EUROPA]*”.

Cererea Ligii PRO EUROPA privind acordarea de daune morale a fost respinsă, arătînd că „*imaginea reclamantei [Ligii PRO EUROPA], cunoscută prin demersurile și rezultatele obținute, nu are cum să fie afectată. Afectată negativ, în speță, apare imaginea Primăriei Tîrgu-Mureș, datorită conduitei culpabile a propriilor săi funcționari care urmează să fie sancționați*”.

Pîriții au înaintat recurs împotriva sentinței.

În urma sentinței, Primăria municipiului Tîrgu-Mureș, în frunte cu dr. Dorin Florea, președintele Partidului Democrat - Filiala Mureș, a reluat utilizarea denumirii de Bulevardul Ion Antonescu, în disprețul total al prevederilor legale.

Liga PRO EUROPA își exprimă nemulțumirea și pentru modul în care Prefectura Județului Mureș tratează această problemă. Toate solicitările și reclamația administrativă care au stat la baza procesului în contencios administrativ au fost trimise, spre știință, Prefecturii Județului Mureș, personal domnului prefect Ciprian Dobre. Deși conform legislației, prefectii veghează ca activitatea consiliilor locale și a primarilor să se desfășoare în conformitate cu prevederile legale, Prefectura Județului Mureș nu a avut nici o intervenție pentru respectarea legalității în Tîrgu-Mureș.

Târgu-Mureș, la
8 noiembrie 2006

Comemorarea

Kristallnacht / Noaptea de Cristal

Liga Pro Europa, în colaborare cu **Comunitatea Evreilor din Târgu-Mureș**, cu sprijinul Inspectoratului Școlar Mureș, organizează în fiecare an comemorarea Noptii de Cristal (Kristallnacht), evenimentul tragic care a marcat începerea terorii naziste și prigonirea evreilor, un proces ce avea să conducă la Holocaust.

În istoria comunității noastre târgumureșene, deportarea evreilor, inclusiv bătrîni, femei și copii, a avut 4552 victime ale Holocaustului.

Pentru ca aceste fapte să nu se repete și uitarea să nu

acopere memoria victimelor, dar nici vinovăția călăilor, este important ca tînăra generație să fie informată asupra acestor pagini negre ale istoriei.

Comemorarea din acest an a avut loc joi, 9 noiembrie 2006, cu începere de la orele 10.00 la Sinagoga din strada Aurel Filimon nr. 23.

La manifestare au participat elevi de la Colegiul Național Al.Papiu Ilarian, Colegiul Național Unirea, Liceul Teoretic Bolyai Farkas și Gimnaziul Europa, care au putut afla astfel să asculte mărturiile supraviețuitorilor.

Vladimir Socor

BILANȚ AL RELAȚIILOR EXTERNE ÎN 2006

Declarațiile Președintelui Vladimir Voronin în aceste zile de sfârșit de an constituie, în bună parte, un bilanț. Trei teme principale se desprind din acest bilanț: relațiile cu Uniunea Europeană, cu Rusia și cu România.

Nu-i de mirare că tocmai relațiile externe ale statului se situează în fruntea preocupărilor. Statele mici și vulnerabile, lipsite de resurse naturale, pot să existe și să se dezvolte cu succes printr-o politică externă eficientă și abilă. Aceasta este o condiție obligatorie a dezvoltării interne mai ales pentru Republica Moldova, vizată de obiectivele reexpansioniste ale Rusiei, dar aflată acum la hotarul UE datorită intrării României în Uniunea Europeană.

Statele donatoare au decis săptămîna trecută la Bruxelles să finanțeze R. Moldova în perioada 2007-2010 cu fonduri în valoare de un miliard două sute de milioane de dolari. În plus, guvernul SUA s-a oferit să finanțeze R. Moldova din Fondul Provocărilor Mileniului. Sînt sume impresionante pentru dezvoltarea R. Moldova. Aceste decizii și oferte reprezintă un vot de încredere acordat R. Moldova pentru reformele de pînă acum și pentru angajamentul Chișinăului oficial de a aprofunda reformele. Aceasta este, deopotrivă, condiția și garanția sub care R. Moldova va primi finanțare occidentală în asemenea proporții fără precedent.

Chișinăul trebuie să ducă la bun sfârșit Planul de Acțiuni R. Moldova - UE, plan care expiră la începutul anului 2008. Iată de ce dl. Voronin nu lasă Guvernul, vorba țaranului moldovean, "să se culce pe-o ureche", dar a tras dînsul Guvernul de urechi pentru unele restanțe înregistrate la implementarea Planului de Acțiuni R. Moldova - UE.

În ceea ce privește Rusia, atitudinea acesteia față de R. Moldova nu s-a schimbat nici cu o iotă în problema Transnistriei, dar pare să se îmbunătățească în oarecare măsură în problemele comerciale. Rusia a promis să-și redeschida piața pentru vinuri și alte produse moldovene în volum limitat. Încă nu se știe cînd și în ce volum, dar promisiunea a fost făcută. Prețul gazului – dublat numai în decursul a șase luni de la 80 la 160 de dolari pentru mia de metri cubi – va fi ridicat puțin cîte puțin, de acum înainte,

începînd cu 170 de dolari în anul 2007. De asemenea, Moscova pare să consimtă ca taxa pe valoare adăugată să se acumuleze nu în Rusia, ca pînă acum, ci în R. Moldova, conform normelor Organizației Mondiale a Comerțului.

În schimbul acestor măsuri rusești – este un schimb nedeclarat, neoficial dar real – R. Moldova și-a dat acordul ca Rusia să intre în OMC. R. Moldova, fiind deja membră a OMC, ar fi avut dreptul să opună veto intrării Rusiei în Organizație avînd în vedere embargo-ul comercial discriminatoriu al Rusiei împotriva Republicii Moldova. Cred că R. Moldova a jucat corect și abil această carte, obținînd promisiunea Rusiei de a înlătura embargo-ul și de a înlătura taxele pe valoare adăugată. Iată de ce nu cred că cineva a făcut concesii, cedări Rusiei în acest context.

Relațiile Chișinău-București rămîn în mare suferință la acest sfârșit de an. Nici una dintre cele două părți nu-și poate permite asemenea neînțelegeri, nici pe planul intereselor naționale ale ambelor părți, nici pe planul relațiilor fiecăreia dintre ele cu Europa. Schimburile de declarații beligerante sînt inacceptabile atît în forma cît și în conținut. Deteriorarea relațiilor este cu atît mai regretabilă cu cît nu există cauze obiective ale acestei evoluții păgubitoare.

Ce-ar fi ca reprezentanții de frunte ai Bucureștiului și Chișinăului să se întîlnească neoficial, pur și simplu la nivel personal, în zilele de sărbătoare care se aproprie, să ciocneasca un pahar de șampanie moldovenească și să discute orice subiect doresc, fără ceremonii și fără comunicate oficiale. Ar fi un lucru pe cît de normal, pe atît de necesar în acest moment.

Liga Pro Europa

cere sancționarea neolegionarismului

Liga Pro Europa solicită public Consiliului Național al Audiovizualului să se sesizeze în cazul difuzării pe postul de televiziune Național TV a emisiunii „Miezul problemei” din data de 14 decembrie 2006.

Invitații emisiunii, reprezentanți ai Mișcării Legionare, Șerban Suru și un alt membru al Mișcării, s-au prezentat îmbrăcați în uniforme legionare și au propagat idei menite să reabiliteze istoria legionară și să-i mușamalizeze trecutul.

Liga Pro Europa consideră că prin acest gest, Național TV se descalifică profesional. Mișcarea Legionară s-a făcut vinovată în istoria României de acte de barbarie și cruzime îndreptate împotriva evreilor cetățeni români și a pus la cale și executat asasinarea unor personalități politice și culturale românești de prim rang.

În condițiile în care a fost adoptată de către Guvernul României *Ordonanța de urgență nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor condamnate pentru săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii*, a oferi reprezentanților Mișcării Legionare o tribună publică este un act cel puțin reprobabil.

Smaranda Enache
Copeședinte

22 decembrie 2006

Pro Europa poate fi citită pe Internet la adresa:

www.proeuropa.ro

Liga **PRO EUROPA** Liga

Copeședintă:

Smaranda ENACHE și CSÍKY Boldizsár

Director Editură: SZOKOLY Elek

540049 Tîrgu Mureș, P-ța Trandafirilor nr. 5, et. III, CP. 1-154

Tel/fax: +40-(0)265-250182; 250183, e-mail: office@proeuropa.ro

CONTENTS:

P.1 *Open Letter to the National Council for Combatting Discrimination for Backing Up the Need to Withdraw Religious Symbols from Public Schools* – PEL, together with other NGOs, is fully supporting the banning of religious interference in public schools at any other classes than Religious Education;

P.2 *A Romanian/Hungarian synopsis of the PEL's main events in November-December 2006;*

P.3 *The Betrayal of the Intellectuals* – intellectuals in today's Romania have often lost the ability to reason dispassionately about political matters and to set an example for the general public; on the contrary, some of them have indulged in further stirring the already hectic political scene;

P.4 *The Greek-Catholic Church Is Denied Its Ownership* – local authorities continue to break Greek-Catholic Church ownership by refusing retrocession of real estate confiscated by the communist regime; *Study of Racial Discrimination in the Counties of Alba, Bihor, Brașov, Caraș-Severin and Sălaj* – a presentation of the study conducted by the Human Rights Office in 2006;

P.5 *Where Is Multilingualism at the Babeș-Bolyai University?* – PEL protests against the decision by the Senate of the Babeș-Bolyai University in Cluj to dismiss two of its teaching staff who publicly supported multilingualism; *The Pro Europa League Applauds the Condemnation of Communism* – the PEL applauds the condemnation of communism by president Traian Băsescu and is also dismayed at the outrageous response of the far right-wing MPs to the condemnation; *The Peril of Far Right-Wing* – the PEL is deeply concerned by the prospect of a far right-wing group formation in the European Parliament once Romania and Bulgaria have acceded to the EU;

P.6. *The Tîrgu-Mureș Town Hall Still Uses the Name „Ion Antonescu Boulevard”* – ignoring the law and the court decision whereby „Ion Antonescu” has been banned from naming public places and institutions, the town hall is still using this name, a state of affairs that the Prefecture has taken no measures against;

P.7 *Survey of the Foreign Affairs 2006* – the analyse shows that relations between Kishinev and Bucharest are deeply damaged and neither side can afford it, that is why both should do their best to improve them;

P.8 *The Pro Europa League Demands Neoironguardist Movements to Be Punished* – the PEL protests against TV policies that allow neoironguardist movements to reach to the general public.

Responsabil de număr: Doina BACI

Multiplicat la **MEDIAPRINT**

PRO EUROPA este publicată cu sprijinul
Open Society Institute și Charles St. Mott (SUA)